

Nr 492

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 59, med förslag till lag om ändring i kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.*

Vårt nuvarande ekonomiska läge karakteriseras bl. a. av det förhållandet att utbyggnaden av produktionsapparaten — alltså investeringarna — icke kan ske i den takt som önskvärt vore, därför att sparandet icke är tillräckligt. Genom olika regleringsingripanden, bl. a. på kreditmarknaden och av fiskal natur, försöker därför statsmakterna hålla investeringarna tillbaka. Däremot innehåller den ekonomiska politiken icke något moment för att få till stånd ett ökat enskilt sparande. En livlig investeringsverksamhet är förutsättningen för säkert framåtskridande och höjd levnadsstandard. Den betyder att vår industri och vårt jordbruk får större kapacitet samt att vi får flera och bättre bostäder och förbättrade kommunikationer.

Enskilt sparande kan varken ersättas med det sparande som äger rum inom företagen eller det som må ske genom statens försorg. Vad som ger det enskilda sparandet dess speciella värde är även att det leder till en spridning av ägandet till allt vidare kretsar inom samhället. Ett frivilligt uppskjutande av omedelbar konsumtion har därtill från samhällsekonomiska synpunkter en helt annan effekt än ett tvångssparande.

I det läge som nu råder finns det alltså ett trängande behov av ett ökat enskilt sparande. De naturliga förutsättningarna för att ett sådant sparande skall kunna komma till stånd har emellertid av olika skäl blivit allt mindre. Det är därför nödvändigt — både med hänsyn till dagens svårigheter och till framtiden — att särskilda åtgärder vidtages för att stimulera till ett ökat sparande.

Ett säkert penningvärde är en av förutsättningarna för ett ökat sparande, men samtidigt är ett ökat sparande en av förutsättningarna för penningvärdets stabilisering. Skall vi nå fram till ett bestående penningvärde, är det angeläget med en sådan allmän ekonomisk politik att den inger medborgarna förtroende och därmed skapar förutsättning för ett sparande. Vidare måste man stimulera sparandet genom allmänna skattelättnader, som tar sikte på både inkomst- och förmögenhetsskatten och på den beskattning som äger rum i samband med arvfall. Slutligen bör man också genom en rörlig ränta låta spararna få räkna sig till godo det pris på kapitaldispositionen som marknaden erbjuder dem.

Från högerpartiets sida har redan väckts motioner till innevarande års riksdag med förslag i sparstimulerande riktning. Vi syftar bl. a. på förslaget rörande bostadssparande och förslaget till viss skattelättnad för aktiesparande. Vi avser här att komma med ytterligare förslag om skattelättnader i sparfrämjande syfte.

I proposition nr 59 till årets riksdag har Kungl. Maj:t framlagt förslag till vissa ändringar i beskattningsreglerna, syftande till att i första hand leda till ett förenklat deklarations- och taxeringsförfarande. Förslaget innebär även i viss mån skattelättnader. Det föreslås sålunda, att från inkomst av tjänst skall medgivas ett bottenavdrag å 100 kronor utan särskild motivering från de skattskyldigas sida, att omkostnadsavdrag i förvärvskällan tjänst överstigande 100 kronor alltid skall avrundas uppåt till närmast högre hundratal kronor, att inkomst av kapital skall vara skattefri upp till ett belopp av 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar, att det s. k. försäkringsavdraget skall utgå med minst 150 kronor för ensamstående och 300 kronor för äkta makar, varjämte maximibeloppet skall höjas från nuvarande 200 för ensamstående och 400 kronor för äkta makar till respektive 300 och 600, samt att den beskattningsbara inkomsten skall avrundas nedåt till närmast lägre hundratal kronor.

Propositionen bygger på förslag av 1950 års skattelagssakkunniga. Beträffande inkomsten av kapital hade dessa föreslagit, att varje skattskyldig skulle få åtnjuta skattefrihet upp till ett belopp av 200 kronor. Såsom framhållits från en del remissinstanser skulle detta emellertid ha kunnat föranleda en uppdelning av äkta makars kapitalinkomst i syfte att tillförsäkra vardera maken rätten till ett skattefritt belopp av 200 kronor. Departementschefen har velat eliminera behovet av en sådan uppdelning — som skulle kräva två skilda deklARATIONER av makarna — och förordat dubbelt så högt belopp för äkta makar som för ensamstående. I samband därmed har han emellertid även föreslagit en sänkning för de ensamståendes del till 100 kronor. För vår del anser vi angelägenheten av att stimulera det enskilda sparandet vara så stort, att vi vill tillstyrka de sakkunnigas förslag med den tekniska ändring som förordas i propositionen, alltså skattefrihet för inkomst av kapital upp till 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för äkta makar.

Den kapitalinkomst som genom detta förslag skulle kunna bli fri från inkomstskatt motsvarar för äkta makar ett kapital på 10 000 å 15 000 kronor och för ensamstående hälften därav. Med nuvarande inkomstförhållanden bör ett sparande under en följd av år av sådan omfattning vara möjligt även för personer i relativt lågt inkomstläge. Vi hyser också den

uppfattningen att många skattskyldiga skulle sträva efter ett sådant sparresultat under förutsättning att de funne detta vara lönande.

Ett särskilt värdefullt sparande är försäkringssparandet, eftersom detta regelmässigt är mera långsiktigt. Det är därför i och för sig att hälsa med tillfredsställelse att departementschefen föreslagit en höjning av maximibeloppet från 200 för ensamstående och 400 för äkta makar till respektive 300 och 600 kronor. Med hänsyn till den penningvärdeförsämring som ägt rum, och då försäkringsavdraget numera skall innefatta även avgiften till den obligatoriska sjukförsäkringen, finner vi dock beloppet alltjämt vara för lågt. Även det förhållandet att enligt departementschefens förslag ett schablonavdrag på 150 respektive 300 kronor skall medges gör att utrymmet för den del av avdraget som stimulerar till försäkringsstagande bör göras större. Vi föreslår därför att maximibeloppen höjes till 400 respektive 800 kronor.

I samband härmed vill vi även förorda, att s. k. ensamstående med minderåriga barn får samma rätt till försäkringsavdrag som äkta makar. Tar man som exempel en gift person, som förlorar sin make, torde ingen kunna göra gällande att hans behov av försäkringsskydd därigenom skulle bli mindre.

De sakkunniga hade även föreslagit, att inkomst i hemortskommunen av s. k. annan fastighet skulle upptagas till beskattning endast i den mån nettointäkten överstege 200 kronor. Departementschefen har icke tagit upp detta förslag. Motiveringen härför har angivits vara att den kommunala fastighetsbeskattningen, så länge denna kvarstår, skulle göra att någon större effekt icke ernåddes med förslaget. För vår del ser vi i detta förslag närmast en åtgärd för att på nytt stimulera dem som vill spara. Åtgärden skulle vidare vara ägnad att motverka den merbelastning på egnahemsägarna som den genomförda schablontaxeringen av villafastigheter medfört. Vi anser oss därför böra föreslå att de sakkunnigas förslag i detta avseende genomföres.

De här föreslagna åtgärderna torde innebära ett skattebortfall för helt år utöver vad som angivits i propositionen med cirka 10 milj. kronor beträffande skattefriheten för kapitalinkomster, med 12 milj. beträffande skattefriheten för viss inkomst av annan fastighet och med cirka 8 milj. för höjningen av försäkringsavdragets maximibelopp. Totalt skulle härigenom uppkomma en ökning av det formella skattebortfallet för staten med 30 milj. kronor.

1949 års skatteutredning var i sitt mycket observerade betänkande angående den statliga direkta beskattningen även inne på frågan om en förenkling i beskattningen och anförde i samband därmed bl. a. följande:

En sådan förenkling är önskvärd icke endast ur skattebetalarnas synpunkt utan även med hänsyn till det allmännas intresse av att taxeringsapparaten skall kunna fungera tillfredsställande. Emellertid torde det icke vara möjligt att uppnå några förenklingar av verklig betydelse, så länge trycket av den direkta beskattningen ligger vid nuvarande höga nivå. Det synes naturligt att ett högt skattetryck måste åtföljas av långt drivna krav på rättvisa och likformighet vid beskattningen. Uppenbarligen äro dessa krav svåra att förena med kravet på enkelhet i skattesystemet. Även ur denna synpunkt finna vi det angeläget, att den direkta beskattningens tryck nedbringas till en lägre nivå.

I anslutning till 1949 års skatteutredningsförslag har vi ständigt hävdad, att den första åtgärden i skattesänkande riktning bör gå ut på en allmän skattesänkning. Denna bör få formen av en sänkning av uttagningsprocenten från 110 till 100. Den frågan uppkommer då om det därutöver kan finnas utrymme för ett skattebortfall på 30 milj. kronor och ändock finnas möjligheter att acceptera de övriga förslagen i proposition nr 59. Tyvärr torde detta icke vara fallet. Det synes oss som om man här måste göra en avvägning med hänsyn till angelägenhetsgraden hos de olika alternativen. För vår del har vi ansett sådana skattelättnader som kan stimulera till ökat enskilt sparande vara mest av behovet påkallade. För att möjliggöra dessa, utan att ens för tillfället försvaga den statliga budgeten, finner vi oss nödsakade att söka erhålla motsvarande täckning för skattebortfallet genom att låta något av de övriga i propositionen framlagda förslagen få anstå.

Vad angår schablonavdraget från tjänstinkomster avser detta enligt departementschefen att åstadkomma dels en förenkling av deklara-tions- och taxeringsförfarandet, dels en närmare överensstämmelse mellan den preliminära och den slutliga skatten. Någon förenkling av nämnvärd betydelse erhålles dock icke. Ett stort antal av de sakkunniga remissmyndigheterna har givit bestämda uttryck för samma uppfattning. Tveksamhet har likaledes yppat sig huruvida åtgärden skulle vara ägnad att i något större antal fall åstadkomma bättre överensstämmelse mellan källskatten och den definitiva skatten. Med hänsyn till att departementschefen icke funnit sig böra ta upp vissa övriga förslag från skattelagssakkunnigas sida om borttagande respektive schablonisering av allmänna avdrag (utöver försäkringsavdraget) synes behovet av en schablonisering av omkostnadsavdraget i förvärvskällan tjänst icke heller f. n. vara synnerligen stort.

Vi vill i detta sammanhang framhålla att bedömningen måste bli en annan den dag fråga uppkommer om att göra källskatten definitiv för ett så stort antal skattskyldiga som möjligt, närmast för löntagare med mindre komplicerade förhållanden. Även vi anser en sådan reform vara önskvärd. Vi förutsätter emellertid att överväganden härom jämte nödigt förarbete sker inom departementet och att förslag småningom framläggas.

En lämplig delreform torde vara att söka göra sjömansskatten definitiv.

Det kan ifrågasättas att vid avvägningen mellan olika förslag som kan innebära skattelättnader i stället låta förslaget om en avrundning nedåt av den beskattningsbara inkomsten utgå. Enligt vår uppfattning har emellertid detta förslag vissa fördelar gentemot schablonavdraget, vilka talar för att i valet mellan dessa ge företräde åt avrundningen. Den väsentligaste fördelen är därvid att avrundningen i princip skulle medföra en skattelättnad för *alla* fysiska personer. Såsom departementschefen anfört är det vidare obestriddigt att avrundningen skulle innebära en förenkling. Det kan ytterligare framhållas att den skattelättnad som avrundningen leder till kommer att fördela sig betydligt jämnare på olika personer än schabloniseringen av omkostnadsavdraget i förvärvskällan tjänst. För alla de grupper vilka som enda avdragsgilla omkostnad har resekostnader är nämligen beloppen i stort sett exakt desamma från år till år, medan den beskattningsbara inkomsten i allmänhet är varierande. Slutligen inbjuder avrundningen av den beskattningsbara inkomsten icke på samma sätt till sådana manipulationer varom olika remissinstanser talat beträffande omkostnadsavdraget, nämligen försök att komma strax över en hundrakronorsgräns och på så sätt få tillgodogöra sig ytterligare 100 kronor i avdrag.

Enligt propositionen skulle schabloniseringen av avdraget för omkostnader i förvärvskällan tjänst medföra ett skattebortfall för staten på 35 milj. kronor. Beloppet överstiger sålunda något det som ovan beräknats för den ökning av avdragsmöjligheterna i fråga om inkomst av annan fastighet, inkomst av kapital samt försäkringspremier som vi förordat.

Vi har ovan endast talat om det bortfall som skulle ske beträffande den statliga inkomstkatten. I vad mån en lättnad kan komma att uppstå beträffande kommunalskatten är nämligen omöjligt att uttala sig om. För kommunernas del skulle, såsom anföres i propositionen, den föreslagna minskningen av skatteunderlaget vid oförändrat utgiftsbehov nödvändiggöra en höjning av utdebiteringen med i genomsnitt 40 öre per skattekrona. Det anföres visserligen i propositionen att den automatiska ökningen av det kommunala skatteunderlaget på grund av stigande inkomster är ägnad att motverka och stundom helt eliminera denna ökning. Häremot kan emellertid genmåsas att denna skatteunderlagsökning, i den mån den icke uppväges av utgiftsökningar av mer eller mindre automatisk karaktär, vid oförändrade beskattningsgrunder skulle kunna leda till en sänkning av utdebiteringen. Vid kalkylerna rörande verkningarna finns det därför anledning att räkna med det skatteunderlag och de utgifter som nu är kända och alltså med en genomsnittlig utdebiteringshöjning på 40 öre per skattekrona.

Beträffande kommunalskatten har de föreliggande förslagen endast den verkan att viss omfördelning av skatten åstadkommes. Förhållandena blir därvid status quo vid jämförelsevis låga inkomster. En person som vid en utdebitering på 12 kronor per skattekrona har en beskattningsbar inkomst på 6 200 kronor får f. n. en kommunalskatt på 744 kronor. Tänker man sig att hans beskattningsbara inkomst genom de föreslagna åtgärderna nedbringas med 200 kronor till 6 000 kronor och att samtidigt utdebiteringen stiger med 40 öre till 12 kronor 40 öre per skattekrona, finner man att hans kommunalskatt då blir likaledes 744 kronor. Går man ned så lågt som till 4 200 kronors beskattningsbar inkomst, vilken genom de ifrågasatta åtgärderna bringas ner till 4 000 kronor, blir skattesänkningen — i den mån utdebiteringshöjningen stannar vid 40 öre per skattekrona — ej mer än 8 kronor. I kommuner med känsligt skatteunderlag kommer utdebiteringshöjningen givetvis att bli större än 40 öre per skattekrona, varför status quo inträder vid lägre beskattningsbar inkomst än förstnämnda belopp här ovan.

Det anförda ger vid handen att man i förevarande sammanhang icke har anledning att tala om skattelättnad annat än beträffande den statliga inkomstskatten.

Sammanfattningsvis föreslår vi alltså,

att nettointäkt av villafastigheter och övriga bostadsfastigheter (s. k. annan fastighet) i hemortskommunen blir skattefri upp till ett belopp av 200 kr.,

att inkomst av kapital alltid blir skattefri upp till ett belopp av 200 kr. för ensamstående och 400 kr. för gifta (i stället för 100 resp. 200 kr. som departementschefen föreslagit),

att maximibeloppet för försäkringsavdraget höjes från föreslagna 300 till 400 kr. för ensamstående och från 600 till 800 kr. för äkta makar,

att änklingar, änkor, frånskilda och övriga s. k. ensamstående med minderåriga barn får samma rätt till försäkringsavdrag som äkta makar, samt

att de nuvarande bestämmelserna i fråga om omkostnadsavdrag i förvärvskällan tjänst bibehålles.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte antaga

1) det i proposition nr 59 framlagda förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med de ändringar att 33 § bibehåller sin nuvaran-

de lydelse, att till 25 § fogas ett nytt moment av nedanstående lydelse samt att 39 och 46 §§ erhåller följande lydelse:

25 §.

4 mom. Fysisk person, som haft intäkt av annan fastighet i hemortskommunen, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 eller 3 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsedda avdrag för dem både gemensamt åtnjutas med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

2 mom. I hemortskommunen — — — allmän sjukförsäkring.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall medgivas, beträffande skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem både gemensamt med ett belopp av minst 300 och högst 800 kronor, beträffande ogift skattskyldig (varmed i denna paragraf jämställes änklings, änka, fränskild och sådan gift skattskyldig som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken), vilken haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, likaledes med ett belopp av minst 300 och högst 800 kronor, samt beträffande annan skattskyldig fysisk person än ovan sagts med ett belopp av minst 150 och högst 400 kronor.

2) förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272) med den ändring som framgår av följande lydelse:

4 §.

1 mom. Har lokal — — — sådana tabeller.

Skattetabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som riksskattenämnden bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förutsättningar, nämligen

att inkomsten samt ortsavdraget äro oförändrade under inkomståret,

att den skattskyldige icke kommer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen angives, ej heller för garantibelopp för fastighet eller för förmögenhet, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivas den skattskyldige än dels ortsavdrag, dels därutöver ett belopp av trehundrafemtio kronor för skattskyldig, som avses i 2 mom. första stycket 2) här nedan, och tvåhundra kronor för annan skattskyldig, dels ock, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, för kommunala utskylder med belopp, motsvarande för skattekrona och skatteöre det belopp, som enligt 3 mom. legat till grund vid uträknandet av de i vederbörlig tabell angivna utskylderna.

Tabellerna skola — antal kronor.

Stockholm den 22 februari 1955

Jarl Hjalmarson

Martin Skoglund

T. G. v. Seth

Ernst V. Staxäng

Elis Håstad

E. Birke

Erik Hagberg

Alarik Hagård

Einar Hægglom